

KỶ NIỆM 40 NĂM THÀNH LẬP VIỆN THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI
(8/5/1975 – 8/5/2015)

Đoàn kết, gắn bó, chia sẻ trách nhiệm, hoàn thành tốt nhiệm vụ thông tin - thư viện trong tình hình mới

Nguyễn Xuân Thắng

Ngày 8/5/2015, tại trụ sở Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam, Viện Thông tin KHXH đã tổ chức Lễ Kỷ niệm 40 năm ngày thành lập (8/5/1975 - 8/5/2015). Tới dự Lễ Kỷ niệm, GS.TS. Nguyễn Xuân Thắng, Ủy viên Trung ương Đảng, Bí thư Đảng ủy, Chủ tịch Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam đã phát biểu chúc mừng thành tựu 40 năm của Viện Thông tin KHXH và chỉ đạo những hoạt động mang tính chiến lược lâu dài đối với Viện trong thời gian tới.

Xin trân trọng giới thiệu đến bạn đọc (đầu đề do Tòa soạn đặt).

Kính thưa các đồng chí,

Thay mặt Đảng ủy và Lãnh đạo Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam, tôi xin gửi tới các đồng chí lời chào thân ái, lời chúc mừng nồng nhiệt. Chúc ngày hội của chúng ta hôm nay thật sự vui như truyền thống vốn có của Viện Thông tin KHXH.

Kính thưa các đồng chí,

Chặng đường 40 năm trong lịch sử hình thành và phát triển của Viện Thông tin KHXH nếu nói là dài thì cũng chưa phải là quá dài, nhưng nếu nói ngắn thì cũng không còn quá ngắn. Nhưng quãng thời gian ấy đủ để chúng ta nhìn nhận chặng đường phấn đấu, xây dựng và phát triển của Viện Thông tin KHXH.

Báo cáo của đồng chí Viện trưởng đã nêu rõ, nếu nhìn vào lịch sử của Viện, chúng ta không chỉ tính từ năm 1975, mà phải tính từ khi chúng ta có được Thư viện của Viện Viễn Đông Bác cổ Pháp (EFEO) và chúng ta có Ban Thông tin KHXH. Đây là những tổ chức tiên thân, là cơ sở để thành lập Viện Thông tin KHXH năm 1975. Như các đồng chí đã thấy, từ ngày thành lập, Viện đã có chức năng rất đặc thù là “nghiên cứu, thông tin, cung cấp tin và tư liệu về KHXH cho các cơ quan Đảng, Nhà nước và các tổ chức quần chúng có trách nhiệm đối với công tác khoa học xã hội”. Với chức năng đó, nhiệm vụ thông tin cũng quan trọng như công tác nghiên cứu: xây dựng hệ thống thông tin, hệ

thống CSDL khoa học là hoạt động rất quan trọng nên sau này không phải ngẫu nhiên mà Đảng và Nhà nước ta đặt niềm tin rất lớn vào Viện của chúng ta.

Cách đây khoảng 10 năm, Văn phòng Trung ương Đảng yêu cầu 4 viện thuộc Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam bây giờ, là Viện Kinh tế Việt Nam, Viện Kinh tế và Chính trị thế giới, Viện Xã hội học và Viện Thông tin KHXH có nhiệm vụ xây dựng các thông tin chuyên đề, CSDL về các vấn đề mang tính thời sự quan trọng mà Đảng và Nhà nước quan tâm. Nhiệm vụ này thể hiện sự tin tưởng của Đảng và Nhà nước ta đối với Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam, nhưng qua đó cũng thể hiện rất rõ đặc trưng của Viện Thông tin KHXH. Viện Thông tin KHXH có trách nhiệm cung cấp những thông tin chính xác, kịp thời, chuyên đề, chuyên ngành sâu... để góp phần trả lời những vấn đề nóng của đất nước, của công tác lãnh đạo, quản lý, và của sự phát triển của bản thân KHXH.

Về hoạt động thư viện, có thể nói, Thư viện của Viện Thông tin KHXH là Thư viện ở tầm Quốc gia về KHXH ở Việt Nam. Thư viện có thể được đặt dưới sự quản lý của Viện Thông tin KHXH, nhưng nó không chỉ là Thư viện riêng của Viện Thông tin KHXH, cũng không phải là Thư viện riêng của Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam, mà là của giới KHXH&NV của cả nước và mọi độc giả quan tâm đến các vấn đề liên quan đến KHXH. Cho nên, tầm vóc của Viện Thông tin KHXH lớn hơn rất nhiều, vượt ra khỏi quan niệm mang tính hành chính của chúng ta lâu nay. Trong chặng đường 40 năm qua, theo tôi, chúng ta đã hoạt động rất đúng với chức

năng, nhiệm vụ và có những đóng góp rất quan trọng vào hoạt động chung của Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam, cũng như vào việc thực hiện những nhiệm vụ của Đảng và Nhà nước. Ví dụ như việc bảo quản và khai thác những CSDL mà từ trước đến nay và cả sau này chỉ duy nhất có ở Thư viện KHXH - những tư liệu quan trọng liên quan đến chủ quyền biển đảo, liên quan đến lịch sử của đất nước và con người Việt Nam, đến các thư tịch xưa, các bản đồ cổ,... Chúng ta đã bảo quản, phát huy giá trị tư liệu và đóng góp thực sự ở những sự kiện lịch sử quan trọng khi cần sự xuất hiện của những tư liệu đó. Đồng thời, chúng ta còn xây dựng rất nhiều báo cáo, công trình khoa học cung cấp không chỉ là thuần túy thông tin, mà thực sự là kết quả của việc nghiên cứu bổ ích, những thông tin mang tính chiến lược... Những sản phẩm này cũng đã được thể hiện qua báo cáo của lãnh đạo Viện. Đó là những nghiên cứu về văn hóa, về giá trị, về mô hình phát triển Đông Á, về dân chủ và độc tài, v.v... và về rất nhiều vấn đề liên quan đến EFEO.

Cho dù chúng ta đã chuyển trụ sở từ 26 Lý Thường Kiệt về số 1 Liễu Giai, nhưng địa chỉ 26 Lý Thường Kiệt vẫn luôn đóng một vai trò quan trọng trong sự phát triển của Viện Thông tin KHXH, mang tầm vóc của EFEO. Tại 26 Lý Thường Kiệt, chúng ta vẫn tổ chức Phòng đọc tài liệu EFEO, mở Trung tâm Campus Hà Nội, địa chỉ kết nối các trường đại học nổi tiếng Pháp. Đó chính là sự kế thừa, điểm kết nối của quá khứ, hiện tại và tương lai.

Thưa các đồng chí,

Những điều trên cho thấy rõ được tầm chiến lược của Viện Thông tin

KHXXH. Chúng ta đã từng bước, cho dù không thật nhanh, nhưng phát triển khá vững chắc và đúng hướng, thể hiện tầm vóc của Viện Thông tin KHXXH trong sự phát triển chung của Viện Hàn lâm KHXXH Việt Nam. Có được tất cả những thành tựu đó, trước hết là công lao đóng góp, là sự nỗ lực của các thế hệ cán bộ, công chức, viên chức và người lao động của Viện Thông tin KHXXH. Tất cả mọi người, ở những vị trí, những công việc khác nhau, đều là một phần cấu trúc, một nhân tố để kết nối và tạo thành sức mạnh tổng hợp để có được Viện Thông tin KHXXH như ngày hôm nay.

Điều đó cho thấy rằng, chúng ta có quyền tự hào với thực tế sự phát triển của Viện Thông tin KHXXH trong 40 năm qua là một tài sản rất quý giá. Nhiệm vụ đặt ra cho thế hệ cán bộ hôm nay là phải có trách nhiệm giữ gìn, xây dựng và phát triển Viện tốt hơn, để Viện Thông tin KHXXH vẫn luôn được coi là Viện có tầm quan trọng đặc biệt, ở vị trí chiến lược trong sự phát triển của Viện Hàn lâm KHXXH Việt Nam.

Thưa các đồng chí,

Hiện nay, Viện Hàn lâm KHXXH Việt Nam đã có quy hoạch về định hướng phát triển với tầm nhìn 2030. Khi đặt Viện Thông tin KHXXH trong định hướng phát triển của Viện Hàn lâm KHXXH Việt Nam, chúng tôi đã nhìn nhận với một sự tự tin mới trong xây dựng và phát triển Viện Hàn lâm, trong nhiệm vụ nghiên cứu, cung cấp luận cứ khoa học, đào tạo nguồn nhân lực, mà cụ thể ở đây là đào tạo nguồn nhân lực về công tác thông tin - thư viện.

Thực tế cho thấy, nếu hệ thống thư viện của chúng ta lạc hậu, xuống cấp, thì việc cập nhật, chuyển tải những

nghiên cứu KHXXH lên CSDL sẽ rất khó khăn. Liệu việc bảo quản các CSDL ấy trong hệ thống có đáp ứng được công việc tra cứu, tìm kiếm tài liệu. Cho nên công tác thông tin, xây dựng và bảo quản tài liệu, dữ liệu thư viện có vai trò hết sức quan trọng. Nói thông tin là công việc *phục vụ nghiên cứu*, nhưng trên thực tế nó chiếm phân nửa trong sự thành công của những công trình nghiên cứu khoa học có giá trị. Tôi cho rằng cần có cách đặt vấn đề và đánh giá đúng về vai trò của công tác thông tin, tư liệu. Trong một số năm trước, có vẻ như ở chỗ này hay chỗ khác, ngay cả trong Viện Thông tin KHXXH, và các viện khác thuộc Viện Hàn lâm KHXXH, chúng ta vẫn nhìn nhận, đánh giá về công tác thông tin - tư liệu - thư viện chưa thỏa đáng. Yêu cầu cung cấp thông tin chuyên đề được coi là nhiệm vụ mà Văn phòng Trung ương giao sau đó có vẻ như bị chững lại hoặc là báo cáo dưới hình thức chưa thiết thực, quá dài, do đó chưa đúng với đòi hỏi của thông tin nóng, cập nhật để có thể phục vụ tập trung trực tiếp vào các vấn đề cấp trên quan tâm. Trong thời gian tới, Đảng và Nhà nước sẽ giao cho Viện Hàn lâm KHXXH Việt Nam, Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam và Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam thực hiện tổ chức thí điểm Diễn đàn đối thoại chính sách. Nhiệm vụ này sẽ đặt ra rất nhiều vấn đề. Viện Hàn lâm KHXXH Việt Nam nói chung, Viện Thông tin KHXXH nói riêng và các viện thuộc Viện Hàn lâm sẽ cùng tham gia vào công tác này một cách thiết thực và có hiệu quả.

Tôi lấy ví dụ, tới đây Đề án về xây dựng sân bay Long Thành sẽ được đưa ra bàn, chúng ta có ý kiến gì trước

những ý kiến khác nhau. Từ công tác thông tin, công tác sưu tầm, tổng hợp, tổng thuật thông tin những ý kiến trái chiều là cần thiết để đưa ra những lập luận có tính chất định hướng cho những dự án mang tính chiến lược. Hãy đặt Việt Nam ở vị trí phát triển của 50 năm sau nhìn lại chứ không nên chỉ ở vị trí hiện tại để nhìn tới, để rồi cố sùs cho sự coi nới, cải tạo theo kiểu giặt gấu vá vai. Liệu đây có phải là sự định hình cho hoạt động của Viện Thông tin KHXH đi trước một bước trong nghiên cứu khoa học hay không? Tôi nói một ví dụ như vậy để các đồng chí chúng ta cùng suy nghĩ về trách nhiệm rất to lớn của Viện Thông tin KHXH.

Thưa các đồng chí,

Lâu nay chúng ta làm công tác thư viện rất tốt, nhưng công tác thông tin thì chưa thật tốt. Không chỉ riêng Viện Thông tin KHXH, mà ở nhiều viện trong Viện Hàn lâm cũng có tình trạng như vậy. Cho nên, sau Lễ Kỷ niệm này, tôi đề nghị Viện Thông tin KHXH sau 40 năm nhìn lại nên có một buổi tọa đàm, thảo luận để làm rõ định hướng này. Viện chúng ta đông về số lượng, nhưng chất lượng đội ngũ cán bộ đã thật sự mạnh chưa? Đây là vấn đề rất lớn mà nhiều lần trao đổi với Lãnh đạo Viện Thông tin KHXH, tôi đã yêu cầu Viện phải nghiêm túc xây dựng bài toán đào tạo, bồi dưỡng cán bộ. Trong đào tạo, phải đào tạo chuyên ngành, đào tạo chuyên sâu, đào tạo bài bản, đào tạo thông qua thực tiễn.

Tôi muốn thêm một điều, khi Thư viện đi vào hội nhập sâu rộng như hiện nay, nếu vẫn sử dụng máy photocopy cũ, máy tính lạc hậu, máy in màu không đảm bảo như Viện Thông tin KHXH

hiện có thì liệu khả năng hội nhập có tốt không? Thời gian vừa qua với những nỗ lực của Viện Hàn lâm, chúng ta đã được chấp thuận và đã chuẩn bị xong Dự án hiện đại hóa thư viện trực thuộc Viện Hàn lâm, dự kiến triển khai trong 3 năm (2015-2017) với mức đầu tư hơn 100 tỷ đồng. Đây là cơ hội để Thư viện chúng ta có điều kiện phát triển thư viện điện tử, thư viện số bên cạnh thư viện truyền thống để có thể hội nhập được với mạng lưới hệ thống các thư viện trong nước và thế giới.

Để thực hiện thành công Dự án đó, chúng ta cần phải có quyết tâm thật cao, ý chí chính trị hết sức mạnh mẽ. Đây là nhiệm vụ rất lớn, đòi hỏi mỗi cán bộ, viên chức, người lao động của Viện Thông tin KHXH phải nỗ lực hết mình.

Và quan trọng hơn, thành công chỉ có được ở nơi nào có sự đồng tâm, đồng thuận cao. Viện Thông tin KHXH cần phải đoàn kết, gắn bó, chia sẻ trách nhiệm để bảo vệ, không phải chỉ có kho tàng tri thức của nhân loại gửi gắm nơi Viện, mà còn cần phải bảo vệ những sản phẩm tinh thần vô giá mà Viện Thông tin KHXH đã gây dựng được trong 40 năm qua. Cần phải là sự thống nhất trong cách nhìn của mọi người, từ Lãnh đạo cho đến cán bộ, nhân viên. Phải có một niềm tin thật sự vào tương lai và có những giải pháp rất cụ thể thì mới có thể thực hiện một cách thành công được các nhiệm vụ cao cả của mình.

Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam nhận thức sâu sắc tầm quan trọng đặc biệt của công tác thông tin - thư viện. Các đồng chí hoàn toàn có thể yên tâm rằng, chúng tôi đồng hành quan tâm, chỉ đạo, đầu tư cho sự phát triển của

Viện. Nhưng chúng tôi cũng đòi hỏi nhiều hơn, cũng đặt ra nhiệm vụ nhiều hơn đối với Viện Thông tin KHXH. Trong những buổi làm việc tiếp sau với Lãnh đạo Viện Thông tin KHXH, với cán bộ chủ chốt, cũng như các viên chức, người lao động Viện Thông tin KHXH, chúng tôi sẽ giao nhiệm vụ cụ thể hơn.

Nhân dịp kỷ niệm 40 năm ngày thành lập Viện Thông tin KHXH, tôi muốn chuyển thông điệp đó để tìm một tiếng nói đồng thuận trong các thế hệ cán bộ và người lao động của Viện Thông tin KHXH. Mong rằng, các quý vị tiếp tục đồng hành vì sự phát triển của

Viện Thông tin, để cho Viện Thông tin KHXH ngày càng đạt được nhiều thành tựu hơn nữa trong sự nghiệp khoa học, thông tin - thư viện phục vụ đất nước.

Nhân ngày vui hôm nay, một lần nữa, thay mặt Đảng ủy và Lãnh đạo Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam, xin kính chúc các quý vị đại biểu, các bác, các anh chị, các bạn đồng nghiệp và các bạn, các em sức khỏe dồi dào, gia đình hạnh phúc, một niềm tin thực sự và tiếp tục đồng hành cùng với sự phát triển của Viện Thông tin KHXH.

Xin trân trọng cảm ơn! □